

Éjjel a lisztesbolt előtt

Áll a tömeg és várja a lisztet — Éjjeli be-
rendezések az utcán — Csendélet a Dohány-
utcai lisztkiosztó előtt — Beszélgetés a néppel

A mult esztendőben valamelyik angol illusztrált lapban láttunk egy fotografiát: a Covent Garden-opera előtt ezrekre menő tömeg gyülekezik éjjel, hogy a reggeli pénztárnyitásnál a Parsifal előadására jegyet kapjon. Ez a kép jutott az eszünkbe, amint ma éjjel, végigmenve a Dohány-utcán, az 58. számú ház előtt láttuk azt az óriási, didergő tömeget, amely lovasrendőri asszisztenciával várta a reggel eljöttét. Ez a tömeg nem pénztárnyítást várt, nem színházjegyért tolongott, ez a tömeg lisztet akart, lisztet, hogy a kenyerét megsüthesse, lisztet, hogy főzhessen. A pesti tömeg a községi lisztárusító előtt gyülekezik éjjel, hogy a reggel nyolcórai üzletnyitást várja . . .

Akit érdekel a pesti nép, az ugynevezett „alsóbb néposztály“, aki kíváncsi arra, hogy miként éli sajátosan egyéni életét ez a tipikusan budapesti osztály, az álljon meg néhány percre, figyelje ezt a tömeget, hallgassa, amit egymás között beszélnek . . . A kocsit is ellepi a tömeg, de a járdán tolongnak legtöbben. Akik a bolt ajtaja előtt állnak, azok már este kilenc-tíz óra körül letelepedtek ott. Hoztak magukkal széket, plaideket, ennivalót és — beszélgetnek. Egy nagykendőbe burkolt asszony viszi a szót. *Elégedetlenség vagy neheztelés amiatt, hogy egész éjjel várakozniok kell, egyiktől sem hallható.* Inkább a háborúról beszélgetnek, meg a drágaságról.

— Tudja, lelkem, — mondja a nagykendős asszonyság a mellette álló öreg asszonynak, — hogy a Garai-téren az a gaz boltos, a Klein, *nem ad főzőlisztet.* Nekem jó volna a főzőliszt is, de ő azt mondja: muszáj nullást venni, mert más nincs. Nem akartam annyit költeni, elmentem a másik boltoshoz, az se adott. Mire

visszamentem, aszongya a Klein, no most már mehet, az sincs, ami volt. Nullást se adott már . . .

— Én már meg se próbálok máshol venni lisztet — feleli az anyóka, lekuporodva a magával hozott „sámlí“-ra — ha itt nyugodtan várok reggelig, biztosan kapok egy-két kiló lisztet. Az ilyen vén csontnak már ugyse kell a pihenés.

Nagyot ásít erre a szóra . . .

Gyerekeket is látok a tömegben. Egyikhez odamegyek, megszólítom. Lehet vagy tizenkét éves.

— A mama mondta, hogy menjek lisztet venni — kezdi fáradtan a kis fiu — *amennyit kapok, minél többet.* A papa kőmives, a mamám a kis gyerekekre vigyáz otthon. Még ötven vagyunk. A mamám nem jöhet lisztért, mindig én szoktam itt várni reggelig. Az iskolából rendszeren elkésem és el is alszom, mert itt csak keveset lehet aludni. A tanító ur haragszik rám emiatt.

Mellettem áll egy jobban öltözött asszony, nagykendőben, „cekker“-rel a karján. Levélhordó felesége. Mellette ugyancsak postás neje. Beszélgetnek.

— Ma nem is vagyunk sokan, tegnap háromszor ennyien is voltunk. Pedig tegnap hideg volt, meg is hültem.

Kérdést intéztünk az asszonyhoz, mire bizalmas bőbeszédűséggel felelt.

— Bizony, ilyen a mi életünk — mondotta nagyot sóhajtván — nappal dolgozunk, éjjel meg várjuk a boltnyitást, hogy lisztet kapjunk. De „muszáj.“ *Egyszerre nem vehetek többet. A pénzem nem futja holnapra valóra is!* Ezért járunk ide nap-nap után . . .

— Azok ott — mondja titokzatosan a társa — a „*halmozók.*“ Itt vannak minden éjjel, pedig nincs is szükségük lisztre. Van nekik odahaza elegendő — urak. Mégis itt vannak. Gyűjtik, elveszik a szegény ember elől a lisztet. „*Halmozók.*“

Odamegyek a súlyos váddal illetett csoporthoz. Távolabb állnak, egy épülő ház állványainak árnyékában, meghúzódva. Még a gázlámpa fénye sem éri őket. A pesti polgár, aki reggeli kávéja mellett olvassa e sorokat, el sem fogja hinni, hogy a „*halmozók*“ — amint a levélhordó felesége őket nevezte — éjjel három órakor, a Dohány-utcában, az épülő ház állványai alatt — *teáztak. A magukkal hozott gyorsfőzőn vizet forraltak, teát főztek . . .*

Talán mégis igaza volt a postásnének . . . Ezek „urak“ lesznek. Odalépek.

— Isten ments, — mondja kérdésünkre a csoport vezetője, egy sárgafelöltös fiatal ember, — dehogyan „*halmozunk.*“ Csak nagyon nagy család vagyunk és sok liszt kell naponta . . .

A tömeg mindeddig nyugodtan várt. Álltak, beszélgettek, vártak türelemmel. Egy csomó hazafelé menő, duhaj legény ment arra, énekelve, füttyülve, tántorogva. Ekkor kezdett csak búgni, morogni, zugalódní a tömeg. Hangok hallatszottak:

— Mi itt didergünk, hogy a drága pénzünkért megkapjuk a holnapi ételünkhöz való lisztet, ezek meg mulatnak.

— Lumpok! — hangzott egy éltesebb asszonyság ajkáról a szó. És a szóban sok, nagyon sok megvetés volt . . .

Egy jókedvű suhanc énekelni kezdett. A tömeg kísérte, az ének nagyon stilszerű, odaillő volt:

— Nyisd ki babám az ajtót, — hangzott a dal.

De csakhamar elhallgattak. A lovasrendőr közelgett. Körüllovagolta a várakozó tömeget, szemmel vizsgálta a népet.

— Ma nincsenek sokan. Lehetnek talán kilencszázan, — mondotta. Na, csak maradjanak szépen csendesesen. Még csak négy órát kell várni. — Ezzel ellovagolt . . .

Csak kilencszázan . . . Még csak négy órát kell várni . . . Ezek a szavak hangzottak a fülemben, amint hazafelé indultam. És ha szabad volt a várakozó néphez kérdéseket intéznem, legyen szabad talán azokhoz is fordulnom, akik a nép élelmezésének ezt az ágát intézik. Helyénvaló-e, hogy ezrekre menő tömeg nap-nap után, egész éjszakán keresztül áll, vár, didereg a lisztesboltok előtt?

Az urak ott, az „illetékes helyen“ mondották, — Budapesten nincsen liszthiány, van lisztünk bőven. Ha pedig van lisztünk, juttassunk minél előbb a népnek, juttassunk nekik mindenhol, ne csak három-négy „hivatalos lisztkiosztó helyiségben.“ Így majd nem gyülekezik ezrekre menő tömeg a lisztesboltok előtt, *tizenkét órával az üzletnyitás előtt.*

B. F.

Angol fogságban — Gibraltárban

Egy magyar kereskedő a háború kitörésekor Buenos-Airesben tartózkodott. Amikor vissza akart térni hazájába, utközben elfogták az angolok és Gibraltárba szállították. Fogságának és szabadulásának történetét így mondta el:

A háború kitörésekor Dél-Amerikában voltam, Buenos-Airesben. Argentína népe az ujságokból meríti minden hitét, meggyőződését. Egy *La Critica* című lap fantasztikus hazugságokat közölt nap-nap után az oroszok és franciák óriási győzelmeiről, százezrekre menő német halottakról, a berlini, bécsi és budapesti éhínségről, a német trónörökös összeesküvéséről, a magyarországi forradalomról, véres összeütközésekről a bajorok és a poroszok között stb. Ennek volt köszönhető, hogy a néphangulat az enten-nak kedvezett Argentiniában s általában Amerikában.

Október tizenhetedikén a *Regina Elena* nevű olasz gőzösre szálltam. Negyvenhat német, osztrák és magyar katonaköteles volt a hajón. Rio de Janeiroban csatlakozott hozzánk herceg Thurn-Taxis Erich, aki Brazilián keresztül jött. November 2-ikán délután négy órakor pillantottuk meg a gibraltári szorosot.

A spanyol tengerpart természeti szépségeiben nem sokáig gyönyörködhattunk, mert egyszerre három angol torpedónaszád vette körül hajóinkat. A középső naszád egészen közel jött hozzánk s a kapitánya felszólított valamennyiünket, hogy kövessük őt a kikötőbe. Ott sorra kihallgattak bennünket, megkérdezték, németek vagyunk vagy osztrák-magyarok és hány évesek vagyunk. A 16 és 60 esztendő közötti férfiakat foglyoknak nyilvánították.

Engem is körülfogott három szuronyos katoná és a gibraltári várba vittek, a katonai fogházba. A foglyok között volt a herceg is. Kezünkbe adtak három vánkost és négy takarót s négyünk számára kijelöltek egy szűk, kis szobát pihenőhelyül. Sokáig tartott, amíg a kemény padlón elaludtam. Másnap reggel közölték velünk a napi beosztást: 1/27-kor ébredünk, 1/28-kor teát kapunk cukor és tej nélkül, 1/29-kor orvosi vizit a kórházban, 10-től 12-ig séta, 1 órakor ebéd (leves és benne apró húsdarabok), 3-tól 5-ig séta, 1/26-kor tea, 10-kor lefekvés. Akiknek pénzük volt, azokat naponta kétszer erős őrizet mellett vezették a kantinba, ahol rendes ételeket kaptak aránylag nem drágán. Ilyenkor összejöttünk a többi foglyokkal, összesen 600-an voltunk.

Közben mindent elkövettünk szabadulásunk érdekében. November 17-én azt mondták nekünk, hogy Olaszország közbevetette magát s mi elhagyhatjuk Gibraltárt. Amikor hajóra akartunk szállni, a kapitány csak tíz fogolyt engedett a hajóra, mert attól tartott, hogy lefegyverezzük a legénységet, ha tulsúlyban leszünk. Ismét szomorú napokat kellett átélnünk.